

NZ-21023

Seat No. _____

Third Year B. A. (Non CBCS) Examination

February – 2017

Gujarati : Paper - 11

(અપઠિત અને પરપ્રાંતની કૃતિ - અગ્નિગર્ભ)

(New Course)

Time : 3 Hours]

[Total Marks : 100

સૂચના :

- (૧) જમણી બાજુના અંક પ્રશ્નના ગુણ દર્શાવે છે.
- (૨) પ્રસ્તુત પ્રશ્નપત્રમાં પાંચ પ્રશ્ન રહેલા છે.
- (૩) બધા જ પ્રશ્નો ફરજિયાત છે.

૧ ગમે તે એક વિષય પર નિબંધ લખો : ૩૦

- (૧) શિક્ષણ અને સમૂહ માધ્યમો.
- (૨) મારો પ્રિય સાહિત્યકાર.
- (૩) ભારતીય સમાજમાં નારીનું સ્થાન.
- (૪) રાષ્ટ્રની સાંપ્રત પરિસ્થિતિમાં યુવાનોનું યોગદાન.
- (૫) સાહિત્ય અને સમાજ તથા જીવન.

૨ ગદ્યખંડનું વિવરણ કરો : ૧૫

“સાચો શિક્ષક કદી વિદ્યાર્થી મટતો નથી. જ્ઞાનનું ક્ષેત્ર સદા વિસ્તરતું રહે છે; આથી તેમાં જૂની મૂડી પર વેપલો ખેડી શકાય નહીં. સાહિત્યના શિક્ષકની યોગ્યતાની પહેલી શરત એ કે તે સાહિત્યનો સાચો વ્યાસંગી હોવો જોઈએ. સાહિત્યના આગળ વર્ણવેલા, મૂલ્યોને પારખીને એની ઉચિત પરીક્ષા કરવી, એના ભાવિ વિકાસની શક્યતાઓ તરફ પોતાની સૂઝના બળે અંગુલિનિર્દેશ કરવો, એટલું જ નહિં, પણ એ શક્યતાઓ ચરિતાર્થ થાય એને માટેની અનુકૂળ આબોહવા સર્જવામાં પોતાની અધ્યાપન પ્રવૃત્તિને, ઉપકારક નીવડે એવી રીતે પ્રયોજવી એને એ પોતાનો ધર્મ માનતો હોવો જોઈએ.”

- સુરેશ હ. જોશી

અથવા

NZ-21023]

1

[Contd...

“લોકગીત એ સાહિત્યનું મૂળ ધન કહેવાય. લોકવાર્તા જેમ ઈતિહાસ, પુરાણ અને નવલકથા ઈત્યાદિ અભિજાત સાહિત્યનો ઉગમ છે, તેમ લોકગીતો પણ અખંડકાવ્ય અને મહાકાવ્ય, વીણાકાવ્ય અને ચારણકાવ્ય, નાટક અને ચંપૂ, દરેક રસાત્મક કૃતિનું મૂળ છે. લોકગીતોનું માધુર્ય વનલતાની શોભા જેવો સ્વભાવ સુંદર હોય છે. કોઈપણ સમાજનું સાચું સ્વરૂપ જોવું હોય તો તેના લોકગીત તરફ જોવું પડે.”

- કાકાસાહેબ કાલેલકર

૩ નીચેના કાવ્યની રસલક્ષી સમીક્ષા કરો :

૧૫

મહેકવાનું માત્ર એક બહાનું હતું

આ અજંપો વૃક્ષ ચંપાનું હતું.

શેરીમાં રઝળી રહ્યું તુ ધૂળ પર

એ વિરલ ઈતિહાસનું પાનું હતું.

કેટલાં અર્થો સતત નીકળ્યા કર્યા

મૌન જાદુપેટીનું ખાનું હતું.

મુઝીમાં પ્રસ્યદે પણ ખુશ્બો થયો

શું હથેળીમાં લખ્યું છાનું હતું ?

લાખ ફૂટ્યા ગલાસની કરચો ભર્યું

આ જીવન સૂમસામ મયખાનું હતું.

શબ્દની સરહદ સુધી ખોચાય ક્યાં

આ જગત ક્યારેય ક્યાં નાનું હતું ?”

- મનોજ ખંડેરિયા

અથવા

સોળ સજી શણગાર
 ગયા જ્યાં જરીક ઘરની બહાર,
 અમોને નજરું લાગી !
 બે પાંપણની વચ્ચેથી
 એક સરકી આવી સાપણ
 ડંખી ગઈ વરણાગી
 કાસાં કેરે વાટકડે નજરુંનો ટુચકો કીધો,
 હવે ન ઊખડ્યો જાય, થાળીએ વળગી બેઠો સીધો
 આવા ન્હોય ઉતાર
 નજરના આમ ન તૂટે તાર
 અમોને નજરું લાગી !
 તેલ તણી લઈ વાટ અમે દીવાલ ઉપર જઈ ફેંકી,
 ખીલી સમ ખોડાઈ ગઈ ત્યાં નવ વાંકી નવ ચૂંકી,
 જડને યે આ સુઝ
 તો રહેવું કેમ કરી અણબુઝ
 અમોને નજરું લાગી !
 સાત વખત સૂકાં મરચાનો શિરથી કર્યો ઉતાર,
 આગ મહીં હોમ્યાં ત્યાં તો કે વધતો ચાલ્યો ભાર,
 જલતો તોય ન વાસ
 અમોને કેમ ન લાગે પાસ ?
 અમોને નજરું લાગી ?
 ભૂવો કહે ના કામ અમારું નજર આકરી કૌક,
 ટૂચકા તરહ તરહ અજમાવી થાક્યાં સઘળા લોક,
 ચિત્ત ન ચોટે ક્યાંય,
 હવે તો રહ્યું સહ્યું ના જાય
 અમોને નજરું લાગી !

‘લ્યો, નજરું વાળી લઉં પાછી’ એમ કહી કો આવ્યું,
નજરું પાછી નહી મળે આ દરદ હવે મનભાવ્યું,
હવે નજરનો ભાર
જીવનનો થઈ બેઠો આધાર,
અમોને નજરું લાગી !”

- હરીન્દ્ર દવે

૪ મહાશ્વેતા દેવીની પ્રખ્યાત નવલકથા ‘અગ્નિગર્ભ’ની નવલકથાના ઘટકતત્ત્વોને આધારે સમીક્ષા કરો. ૨૦

અથવા

૪ “ ‘અગ્નિગર્ભ’ નવલકથા તત્કાલીન સમાજજીવનનો યથાર્થ દસ્તાવેજ છે.” આ વિધાનને આધારે નવલકથાનું મૂલ્યાંકન કરો. ૨૦

૫ ટૂંકનોંધ લખો : (કોઈપણ બે) ૨૦

- (૧) ‘અગ્નિગર્ભ’ નવલકથામાં સંઘર્ષનું તત્ત્વ.
- (૨) ‘અગ્નિગર્ભ’ નવલકથાની પાત્રસૃષ્ટિ.
- (૩) ‘અગ્નિગર્ભ’ નવલકથાની વર્ણનકલા.
- (૪) ‘અગ્નિગર્ભ’ શીર્ષકનું ઔચિત્ય.